

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.uh.remissvar@regeringskansliet.se
diarienummer r U2025/00722

Stockholm 11 juni 2025

En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

Övergripande kommentarer

Det sociala arbetets betydelse för den svenska välfärdsstaten kan knappast överdrivas. Utan socionomer, som bedriver professionellt socialt arbete, skulle nöden och ojämlikheten öka avsevärt. Den breda kompetensen som socionomen besitter, kombinerad med socialt engagemang och omsorg för människor, gör att professionella socialarbetare utgör välfärdsstatens hjärna och hjärta. Att förändra examensmålen i socionomutbildningen är därför ingen liten sak och kan påverka situationen för samhällets mest utsatta individer. Akademikerförbundet SSR är därför mycket positiva till att utredningen menar att socionomprogrammets karaktär som generalistutbildning bör bibehållas. Det är centralt för välfärdsområdet.

Akademikerförbundet SSR värnar den akademiska friheten. Akademisk frihet är viktig eftersom den garanterar en öppen och kritisk diskussion, vilket är grundläggande för ett demokratiskt samhälle. Akademisk frihet är också en grundläggande förutsättning för att utbildningen och forskningen ska vara av hög kvalitet. Examensmål i högskoleförordningen innebär en politisk styrning av vissa högre utbildningar som leder till yrkesexamen. Grundprincipen för examensbeskrivningar är att dessa ska vara kortfattade och på en övergripande nivå. En sådan decentraliserad ordning underlättar väsentligt för en högskoleutbildning att följa kunskapsutvecklingen. (Prop. 2004/05:162; Prop. 2008/09:175). I direktiven till denna utredning ger regeringen utredningen i uppdrag att ta fram examensmål som rör barn och unga och brott. Utredningen föreslår i betänkandet en utökning av antalet examensmål och en ökad

detaljeringsgrad i målen. Både regeringen och utredningen kan alltså komma att bidra till att den politiska styrningen öka och den akademiska friheten minskar. Dessutom riskerar utbildningen fragmentiseras om allt fler detaljerade mål ska uppfyllas. Det menar Akademikerförbundet SSR är fel väg att gå.

Akademikerförbundet SSR ser positivt på utredningens bedömning att regeringen behöver utreda behovet av en förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå.

Akademikerförbundet SSR har länge drivit frågan om att utveckla socionomutbildningen, men då behöver det bli vidareutbildningar efter den generellt inriktade socionomutbildningen. Det krävs specialistutbildningar för bland annat arbete inom den sociala barn och ungdomsvården och som skolkurator. Förbundet har tillsammans med Skuggutredningen lagt fram förslag på en utbildningsreform som tar sikte på att skapa en sammanhållen struktur för socionomers vidareutbildningar.

<https://www.oru.se/contentassets/e468d751588a415bba870ae8580bfd03/rapport-34-reform-for-socionomers-specialistutbildningar.pdf>

Akademikerförbundet SSR saknar förslag som tydligt utgår från de stora förändringarna i nya socialtjänstlagen.

Akademikerförbundet SSR vill lyfta utredningens bristande förutsättningar, större delen av utredningen producerades under det sista halvåret av utredningstiden. Det har inneburit att både förslag och texter har kommit sent i processen. Det har därför varit svårt för utredningen att förankra dem, både externt med bland annat utbildningsanordnarna och internt med expertgruppen.

Utredningens förslag och överväganden

6.2 Arbetssätt och samverkan

För socionomexamen ska studenten

– visa förmåga att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs, *samt med närstående*

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget.

– *visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper*

– *visa förmåga att leda, planera och samordna arbete inom området*

– visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslagen.

Varje förslag är i sig rimligt, men tillsammans ger de en ökad detaljreglering av utbildningen som förbundet ställer sig tveksam till.

6.3 Utbildning i juridik

För socionomexamen ska studenten

– visa förmåga att utifrån relevant kunskap tillämpa författningar inom ramen för socialt arbete,

– inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort utbildning i juridik om minst 30 högskolepoäng.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget.

Examensordningen utgår från målstyrning, inte volymstyrning. Ska man bryta denna ordning behöver man ha mycket goda skäl för det. Utredningen har inte visat att det inte går att nå målet med en skarpare formulering av målet. Är den vägen inte prövad är det olämpligt att frånga principen om målstyrning. Dessutom visar inte utredningen tydligt varför just 30 högskolepoäng är det lämpliga nivån.

6.4 Verksamhetsförlagd utbildning

För socionomexamen ska studenten *inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort handledd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng.*

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget.

Förbundet har samma argument här som för att avstyrka kursfordran i juridik. Ska man frånga målstyrning och använda sig av volymmål måste det finnas mycket goda skäl till detta. Det råder ingen tvekan om att handledd verksamhetsförlagd utbildning är viktig för utbildningen. Men utredningen visar inte varför det inte går att använda sig av målstyrning för att uppnå avsedd effekt och dessutom framgår av utredningen att alla utbildningar redan idag i stort sett uppnår föreslagna högskolepoäng.

Förslag till regeringen, vid sidan av examensordningen:

Även socionomprogrammets verksamhetsförlagda utbildning ska kunna avräknas mot utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget.

Förslag till Förbundet Sveriges Socionomutbildningar (FSSOC):

Utveckla och ansvara för en nationell struktur för samverkan för att tillse att utbildningsplatser för verksamhetsförlagd utbildning kan tillgodoses.

Akademikerförbundet SSR tar inte ställning till förslaget.

Förslag till universitet och högskolor:

Besluta om *alternativt* urval baserat på arbetslivserfarenhet för tillträde till socionomprogrammet.

Akademikerförbundet SSR är positiva till förslaget att öka åldersspridningen inom utbildningen.

7.1 Förslag till regeringen: Utredning om förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå

Vi föreslår att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utreda behovet av en förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget.

Akademikerförbundet SSR har länge drivit frågan om att utveckla socionomutbildningen, men då i form av vidareutbildningar efter socionomutbildningen. Det krävs specialistutbildningar för bland annat arbete inom den sociala barn och ungdomsvården och som skolkurator. Förbundet har tillsammans med Skuggutredningen lagt fram förslag på en utbildningsreform som tar sikte på att skapa en sammanhållen struktur för socionomers vidareutbildningar.

<https://www.oru.se/contentassets/e468d751588a415bba870ae8580bfd03/rapport-34-reform-for-socionomers-specialistutbildningar.pdf>

Heike Erkers
Förbundsordförande

Fredrik Hjulström
Socialpolitisk chef